

M̄weīñan eo an Jibboñ in Jabōt

Eprōl 3, 2011

Tampeļ Kwojarjar—Juon Meram ñan Laļ in

Jen Būreejtōn Thomas S. Monson

Ro jeiū im jatū jitōnbōro, Ij lewaj aō iakwe im iak-iakwe ñan kom kajjojo im jar bwe Jemedwōj Ilañ enaaj tōl ļōmņak ko aō im im̄we naan ko aō ilo aō kōnono ñan kom rainin.

Imaroñ ke jino kōn juon ak ruo ennaan kōn ennaan ko jaar roñ kiiō jibboñ jān Jejtōr Allred im Bisop Burton im ro jet ikkijien būrookraam̄ in menin jipañ an Kabuñ in. Āinwōt kar kwaļoke, iiō in ej kōkkaļleik 75 iiō eo an būrookraam̄ eo eim̄we, eo em̄oj an kōjeram̄man mour ko an elōñ armej. Ekar aō iien em̄man ñan jeļā ippa make jet iaan ro rekar kajutak jerbal in eļap—em̄maan in meanwōd im elolo.

Āinwōt an Bisop Burton im Jejtōr Allred im ro jet kar kwaļok, bisop eo an juon ward kar leļok eddo eo ñan kejarok ro me rej aikuj me rej jokwe ilowaan ward eo an. Kain in eaar aō iien em̄man ke Iaar tōl āinwōt juon bisop eo elukkun dik ilo Salt Lake City ilo juon ward juon 1,080 membōr ro ie, ekoba 84 kōrā ro emej ļōmaro pāleer. Eaar lōñ ro raar aikuj jipañ. Eļap aō kar utiej kōn būrookraam̄ eo an menin jipañ an Kabuñ in im kōn jipañ eo an Doulul eo an Kōrā im doulul ko an priesthood.

Ij keañ bwe būrookraam̄ eo an menin jipañ an Kabuñ eo an Jisōs Kraist im Armej ro Rekwojarjar ilo Raan-kein Āliktata ej im̄we jān Anij Kajoor Pōtata.

Kiiō ro jeiū im jatū, kweilok in ej kōkkaļleik jilu iiō jān ke Iaar rejtak āinwōt Būreejtōn an Kabuñ in. Aaet raar iiō ko rekar boub, kar obrak kōn elōñ apañ ko bōtaab barāinwōt kōn kōjeram̄man ko ejjeļok jem̄lokier. Iien eo em̄man ekar aō kar ñan aje im baraje tampeļ ko raar ibwilijin kōjeram̄man kein eļap aer kam̄ōņōņō im kwojarjar, im ej kōn tampeļ me Ij kōñaan kōnono ñan kake rainin.

Ilo kweilok eo eļap ilo Oktoba in 1902, enañin jibuki im ratimjuon iiō ko ļok, Būreejtōn eo an Kabuñ in Joseph F. Smith eaar kwaļok ilo ennaan in kōpeļļok eo an kōjatdikdik eo bwe juon raan enaaj “aikuj wōr ad tampeļ ko rej ekkal ilo elōñ mōttan ko an [laļ in] ijo rej aikuji ñan em̄man eo an armej ro.”¹

Ilo iiō ko 150 im̄aan tata ālkin ejaak eo an Kabuñ in, jān 1830 ñan 1980, 21 tampeļ ko raar ekkal,

ekoba tampeļ ko ilo Kirtland, Ohio, im Nauvoo, Illinois. Keidi ippān iiō ko 30 jān 1980, eo ilo tōre eo me 115 tampeļ ko raar ekkal im aje. Kōn kōjeļļā ko inne kōn 3 tampeļ ko rekāāl, bar 26 tampeļ ko rej kalōki ak rej pojak in ekkal. Oran tampeļ ko renaaj eddōklōk wōt.

Menin kōttōpar Būreejtōn Joseph F. Smith eaar kōjatdikdik kake ilo 1902 eo ej kūrmool. Ikirelel eo ad nān kōmṁṁan bwe tampeļ en pidodo tōparļok joñan eo emaroñ nān membōr ro ad.

Juon iaan tampeļ ko rej kiiō kalōke ej ilo Manaus, Brazil. Elōñ iiō ko ļok Iaar riit kōn juon kumi in elōñ ļok jān jibuki membōr ro me raar ilok jān Manaus, ej pād ilo ioļapļap in ijo ettoļok jān tauun, nān etal nān kar tampeļ eo epaak tata, kar pād ilo Sao Paulo, Brazil—enañin 2,500 ṁaiļ ko (4,000 km) jān Manaus. Armej rein Rekwojarjar retiljek raar emṁmakūt kōn waan ioon dān iumṁwin emen raan im emen boñ ilo Amazon Reba eo im ijōko ej tōrļok ie ļok, bwe eaar ejjeļok iaļ. Ālkin kadedeļok emṁmakūt in ilo dān, raara iuweļok ilo baaj ko robrak iumṁwin bar jilu raan—ilo iaļ ko rōkajkaj, kōn jidik wōt kijier, im ejjeļok jikin ekokne nān kiki. Ālkin jimjuon raan im boñ, raar tōkeak ļok ilo tampeļ eo ilo São Paulo, ijo kaiñi ko indeeo ilo piktok ko aer raar kōmṁṁan. Aaet iaļ eo aer ļok eaar ejja ainwōt. Mekarta, raar bōk kaiñi ko im kōjeramṁṁan ko an tampeļ, im meñe eaar ejjeļok aer jāān, er make raar obrak kōn jitbōn tampeļ im kōn kaṁoolol kōn kōjeramṁṁan ko raar būki.³ Kiiō, elōñ iiō tok ālik, membōr ro ad ilo Manaus raar lemṁṁṁō ke raar alooje an tampeļ eo aer ekkal ilo iturin Rio Negro. Tampeļ ej bōktok lañlōñ nān membōr ro ad retiljek jekdoon ia rej ekkal ie.

Bwebwenato ko kōn eñtaan ko kar kōmṁṁani nān bōk kōjeramṁṁan ko loi ilo lowaan wōt tampeļ ko an Anij ejjañin likjab ilo an uñur būruwō im bōktok nān eō juon eñjake ekāāl kōn kaṁoolol kōn tampeļ ko.

Bar juon bwebwenato kōn ejja kain in wōt kōn Tahī im Taraina Mou Tham im ajri ro 10 nejier. Aolepen baamṁle eo eaar koba tok ilo Kabuñ in ilo jinoin 1960 ko, ke mijenede ro raar etal nān āne eo āneer, pād enañin 100 ṁaiļ ko (160 km) iturōk in Tahiti. Ejjab to raar jino kōṁṁan kōjeramṁṁan ko an juon baamṁle indeeo ej liāp ilo tampeļ.

Ilo tōre eo, tampeļ eo epaak tata nān baamṁle eo an Mou Tham eaar Hamilton New Zealand Tampeļ, 2,500 ṁaiļ ko (4,000 km) iturōkrilik, eaar pidodo tōparļok kōn wōt kelok ilo baļuun ak eļap wōṁṁāñ. Baamṁle eo eļap an Mou Tham, eo ekar pen bōke mour ilo juon jikin kallib ejjab kanooj jeramṁṁan, ejjeļok jāān nān wōṁṁāñ kelok, ak ejjeļok jikin nān jerbal ilo āne eo āneer ilo Pacific. Kōn menin Būratōr Mou Tham im ļaddik eo nejīn Gerard kar kōmṁṁane juon jokālōt epen nān koba ļok ippān ļaddik eo juon nejīn eo eaar jerbal ilo nickel mine eo ilo New Caledonia, 3,000 ṁaiļ ko (4,800 km) iturilik. Jikin jerbal eo ej kōļļāik wōṁṁāñ rijerbal ro an nān mine eo bōtaab ejjab leļok iaļier nān ijo jikier.

Em̄ṡaan rein jilu in Mou Tham raar jermal ium̄win emen iiō ilo nickel mine eo, kōb im kanne ore eo eddo. Būratōr Mou Tham make eaar rool n̄an ijo jikin ilo juon iien loḷok ekadu juon kōttan juon iiō, likūt wōt ḷaddik ro nejin ilo New Caledonia.

Ālkin emen iiō ko in jermal, Būratōr Mou Tham im ḷaddik ro nejin raar kakooṡ ebwe jān n̄an bōk baam̄le eo n̄an New Zealand Tampeḷ. Aolepen ro uwaan baam̄le eo raar pād ijo, ijellōkin wōt juon nejier leddik. Raar aolep liāp n̄an iien im iien ejjelōk jem̄lōkin, juon eṡjake eo ban kōmeḷeḷeik im ekōlañlōñ. Raar pād ilo tampeḷ eo ium̄win ruo wiik ko ijo raar jermal ilo etan rūtto ro aer.

Būratōr Mou Tham eaar bar rool ḷok jān tampeḷ kajju n̄an New Caledonia, ijo eaar jermal ium̄win ruo iiō n̄an kōḷḷāik wōṡān leddik eo nejin me eaar jab pād ilo tampeḷ eo ippāer—juon nejin leddik eaar ṡare im ajri eo nejin im ḷeo pāleen.

Ilo iiō ko tokālik aer Būratōr im Jejtōr Mou Tham raar kōṡaan jermal ilo tampeḷ. Ilo tōre eo Papeete Tahiti Tampeḷ eo em̄oj kar kalōke im kar aje, im Būratōr im Jejtōr Mou Tham raar jermale ruo mijen ko ie.⁴

Ro jeiū im jatū, tampeḷ ko raorōk ḷok jān dekā im jimeeṡ. Rej obrak kōn armej ro ewōr aer tōmak im ro em̄oj aer kar jitlōk. Rej ekkal kōn mālijoñ im naan in kam̄ool ko. Rekwojarjar kōn eṡtaan im jermal in jipañ.

Tampeḷ eo ṡoktata eaar ekkal ilo epepen in eaar tampeḷ eo ilo Kirtland, Ohio. Irooj eaar kakiene Armej ro Rekwojarjar n̄an karōk er make; n̄an kōpooj aolep men ko remenin aikuj; im n̄an ejaake juon eem̄, em̄ool juon im̄ōn jar, juon im̄ōn jitlōk, juon im̄ōn tōmak, juon im̄ōn katak, juon im̄ōn aiboojoj, juon im̄ōn kōllaajrak, juon im̄ōn Anij.⁴ Armej ro Rekwojarjar ilo tōre eo raar jerata, im aet Irooj eaar kakien er bwe juon tampeḷ enaaj kar ekkal, kōn menin raar kalōke. Elōñ wōt iaan membōr ro remarōñ kar leḷok tōmak eo aer ilo Anij im kōṡaan eo aer n̄an buuḷ jermal. Eḷtōr Heber C. Kimball eaar je, “Irooj wōt eaar jeḷā joñan aer jerata, jeram̄ōl, im eṡtaan me jaar eḷḷā jāne n̄an tōpare.”⁶ Innām, ālkin aolep men me kar kanooj kejparoki dedeḷok, Armej ro Rekwojarjar raar kiel er n̄an em̄ṡakūt jān Ohio im tampeḷ eo aer eaorōk. Āliktata rej lo jikin kone—meñe enaaj kar n̄an jidik wōt iien—ḷok wōt n̄an dān ko ilo Mississippi Reba ilo jikin kweilōk eo an Illinois. Raan ṡa etan jikin eo raar pād ie Nauvoo, im ṡōṡōṡō n̄an kōmaatḷok aer bar juon alen, im kōn aolepen tōmak eo aer, raar kalōk bar juon tampeḷ n̄an aer Anij. Kakkure ko renana ṡae er, mekarta, im kōn Nauvoo Tampeḷ ṡōttan jidik em̄oj, raar kadiwōḷḷok er jān im̄oko im̄weer bar juon alen, pukōt jikin kone ilo juon ene jemaren.

Apañ im eṡtaan eaar jino bar juon alen ilo aer jermal ium̄win 40 iiō ko n̄an kalōk Salt Lake Tampeḷ eo, me ej jutak ekōpaḷpaḷ ilo juon jikin iturōkiid ro rej pād ijin rainin ilo Im̄ōn Kweilōk in Eḷap.

Jet joñak in eñtaan rekar jañin koba ippān ekkal tampeļ im ippān etal ñan e. Juon oran eo eļap in membōr ro raar jerbāl im apañ ñan er maroñ bōk ñan er make im ñan baamļe ko aer kōjeramņan ko me rej loi ilo tampeļ ko an Anij.

Etke ej āindein? Etke ekanooj in lōñ rej kōņaan eļap ñan maroñ bōk kōjeramņan ko an tampeļ? Ro me remeļeļe kōjeramņan ko indeeo ko rej itok jān tampeļ eo jeļā bwe ejjeļok eñtaan ekanooj ļap, ejjeļok wōñāñ ekanooj kilep, ejjeļok apañ ekanooj in pen ñan maroñ bōk kōjeramņan kein. Renaaj ilok jabdewōt kōtaa aitok, aolep kapañpañ ko renaaj eļļā ioer ak aolep lokjak ko naaj dibuki. Remeļeļe bwe ej kōn wōt bujen ko jej kōmņani ilo tampeļ, im pokake kien ko an Anij, me renaaj ilo mool kamōņōņōik kōj ijin im tokālik.

Rainin elōñ iaadwōj rejjab aikuj eñtaan kōn kaeñtaanan ko reppen ñan maroñ etal ñan tampeļ. Ralitōkñoul bōk jān in membōr in Kabuñ in kiiō rej jokwe ilowaan wōt 200 mļail ko (320 km) jān juon tampeļ, im ñan elōñ iaami, kōtaan in eļapļok an kadu.

Eļaññe emōj aņ ilok ñan tampeļ kōn kwe make im eļaññe kwōj jokwe ilowaan juon kōtaan eo ekadu ñan juon tampeļ, eñtaan eo komaroñ kōmņane ej kōjenļok juon iien ilo mour bouubub ñe aņ ñan loļok tampeļ eo aolep iien. Eļap ijo aikuj kōmņan ilo tampeļ ko ad ilo etan ro me rej kōttan itulikin rōñōl eo. Ilo ad kōmņane jerbāl eo ñan er, jenaaj jeļā bwe emōj ad kōtōprake ñan er ta eo rejjab maroñ kōmņane kōn er make. Kar Būreejtōn eo an Kabuñ in Joseph F. Smith, ilo juon keañ ekajoor, kar ba, “Kōn kijejeto ko ad ilo etaer to mede in kōmņakoko ko aer naaj mejaļļok jān er, im maroñ lep eo ej jepool er naaj alikkar ļok, bwe meram eo en maroñ romakļok ioer im renaaj roñ ilo laļ eo an jetōb kōn jerbāl eo me eaar kōmņan ñan er jān ajri ro nejier ijin, im naaj lemōņōņō kōn kom kōn jerbāl eo ami kōn eddo kein.”⁵ Ro jeiū im jatū, jerbāl eo ej ad ñan kōmņane.

Ilo baamļe eo aō make, ibwilijin eñjake ko raorōk eļap aer kwojarjar rej iien ko ñe kōm kar koba ippān doon ilo tampeļ ñan kōmņani kaiñi ko an liāp ñan rūtto ro am remej.

Eļaññe kwojjañin etal dee ñan tampeļ ak eļaññe emōj *dee* aņ pād ie ak kiiō kojjab karbōb ñan juon peba in mālim, ejjeļok menin kōttōpar aorōk ļok ñan kwe ñan kōttōpare ijellok erom erreo ñan etal ñan tampeļ—innām etal! Karmejete eo aņ emaroñ bōlen bōktok mour eo aņ ñan jokkuun wōt juon ippān ta eo emenin aikuj ñan bōk juon peba in mālim, emool kōn joļok iminene ko aitok dāpiji me rej kōmņan bwe kon jab karbōb. Emaroñ bōlen wōr tōmak im kajimņwe eo emenin aikuj ñan kōļļaik juon mōttan jōñoul eo aņ. Jekdoon ta eo, karbōb ñan deļōñe tampeļ eo an Anij. Bōk juon peba in mālim an tampeļ im tōļarke āinwōt juon mweiuk eo eaorōk, kōnke eaorōk.

Māe iien eo emōj an deļōñe imņweo imōn Irooj im mōj aņ bōk aolep kōjeramņan ko me rej kōttar kwe ijo, kojjañin bōk aolep men ko Kabuñ in ej aikuj lewaj. Kōjeramņan ko aolep-raorōk im utiej

tata in membōr in Kabuñ in rej kōjeramṃan ko me jej būki ilo tampeḷ ko an Anij.

Kiiō, jodikdik ro mōtta ro rej pād ilo iiō in rimṃan ded ko, kōmṃan bwe tampeḷ eo en juon ami menin kōttōpar. Jab kōmṃan jabdewōt me enaaj dāpij komṃ jān deḷōñe kōjām ko an tampeḷ eo im bōk mōttan kōjeramṃan ko ijo rekwojarjar im indeeo. Ij nōbar ro iaami emōj aer etal nān tampeḷ iien otemjej nān kōmṃani peptaij ko nān ro remej, ruj ilo awa ko ilo jibboñ tata bwe komṃ maroñ bōk kuñaami ilo peptaij ko mōkta jān an jikuulṃ ijino. Ijjab maroñ ḷōmṃak kōn juon wāween eo emṃanḷok nān jino juon raan.

Nān ro jinen im jemen ajri ro reddik, Imaroñ ke kwaḷok ippami jet kapilōk ko remṃan jān Būreejtōn Spencer W. Kimball. Eaar ba: “Enaaj kar juon men emṃan eḷaññe ... ro jinen im jemen renaaj kar likūt ilo aolep ruumṃ in kiki ilo imṃwe imṃweer juon pija in tampeḷ bwe [ajri ro nejier], jān iien eo [rej] niñniñ, maroñ lale pija eo aolep raan [mae iien] eo ej erom mōttan [mour eoaer]. Ñe [rej tōpar] iiō eo me [rej aikuj] kōmṃan jokālōt [eo] elukkuun aorōk [ikijien etal nān tampeḷ eo], enaaj mōj kadede kōmṃan.”⁶

Ajri ro nejiiid rej al ilo Būraimere eo:

Ij iakwe lo tampeḷ eo,

Inaaj deḷōñ ḷok ie juon raan.

Inaaj bujen ippān Jema;

Inaaj kalimṃur nān pokake.⁷

Ij akweḷap ippami nān katakin ajri ro nejimi kōn aorōk eo an tampeḷ.

Laḷ in emaroñ juon jikin eapañ im pen nān mour ie. Emakijkij ad kapoolṃ kōn ta eo enaaj kakkure kōj. Ilo ami im Nā etal nān imōko rekwojarjar an Anij, ilo ad kememej bujen ko jej kōmṃani ilowaan, enaaj ḷapḷok ad maroñ dibuk aolep mālijoñ im anjo ioon kajjojo kapo. Ilo jikin in ekwojarjar jenaaj lo aenōmṃan; naaj kōkāal im kōkajoorḷok kōj.

Kiiō, ro jeiū im jatū, Imaroñ ke ba bar juon tampeḷ mōkta jān Aō kiili. Ilo ejjab etto jān kiiō, ilo an tampeḷ ko rekāal ekkal ipeḷaakin laḷin, juon enaaj jutak ilo juon jikin kweilok juon enaaj ekkal ilo kweilok me eaar waḷok elōñ ḷok jān 2,500 iiō ko remōotḷok. Ij kōnono kōn tampeḷ eo me kiiō ej ekkal ilo jikin kweilok eo an Rome.

Aolep tampeḷ ej juon imōn Anij, obrak kōn ejja jermal ko wōt im kōn ejja kōjeramṃan ko im kaiñi ko. Rome Italy Tampeḷ, āinjuon, ej ekkal ilo juon iaan jikin ko rebuñbuñ ilo laḷin, juon jikin

kweilok me Rijilok ro etto Peter im Paul raar kwalok kojpeļ eo an Kraist ie im ijo kajjojo raar maan er ie.

Oktoba eo lok, ke kom kar kuklok ilo juon jikin ettolok jan tauun ituiõnreaar in Rome, eaar aõ iien emman nan kommane juon jar in ajeļok ilo am kar pojak in kõjeramman bwidej eo. Iaar eñjake imwe nan kur vice mayor eo an Rome Giuseppe Ciardi im Ritoli senator Lucio Malan nan ibwilijin ro imaan tata nan jabõle bwidej eo. Kajjojo iaero reļakkar baj mõttan ekõnono eo nan kõtlok bwe jan kalok juon tampeļ ilo jikin kweilok eo aer.

Raan eo eaar ekõdõdo bõtaab okmeņeņ, im meņe wõt eaar ekkol eo, ejjeļok juon piliin in wõt eaar wõtlok. Ke kumi in al eo eaar al ilo kajin Italy imwe ko raiboojoj an “Jetõb an Anij,” aolep raar eñjake ainwõt ne lañ im laļ raar koba ippan doon ilo juon al in nõbar aiboojo im kaṁoolol nan Anij Kajoor Põtata. Eñjake ko raar alikkar.

Ilo raan ko rej itok, rein retiljek ilo ijin, “Rome,” renaaj bõk kaiñi ko indeeo ilo piktok eo aer ilo juon imõn Anij ekwojarjar.

Ij kwalok kaṁoolol eo aõ eban jemlok nan Jema Ilañ kon tampeļ eo kiiõ ej ekkal ilo Rome im kon aolep tampeļ ko ad, jekdoon ia eo rej pad ie. Ewi joñan an kabwilõnlõn kajjojo jikin kein rekwojarjar me emõj kar aji nan kõtõpar eo an indeeo ilo piktok eo aer. Kajjojo ej jutak ainwõt juon meram nan laļ in, juon kõjellin naan in kaṁool eo ad bwe Anij, Jemed Indeeo emour, bwe kõnaan ko An nan kõjeramman kõj im, ilo mool, nan kõjeramman ļaddik im leddik ro Nejin ilo aolep epepen. Kajjojo tampeļ ko ad ej juon kõjellin naan in kaṁool eo ad bwe mour alkin mej ej lukkuun im ej mool in ainwõt mour in ad ioon laļ in. Ij kaṁool.

Ro jeiũ im jatũ, komman bwe jan kommani jabdewõt karmejete ko remenin aikuj nan etal nan tampeļ im nan bõk jetõb eo an tampeļ ilo buruwõd im ilo imõko imõd. Komman bwe jan ļoor buñtõn nee ko an Irooj im Rilõmõõr, Jisõs Kraist, eo eaar kommane karmejete eo eļaptata nan kõj, bwe jan marõn bõk mour indeeo im mour ijo eutieј tata ilo aelõn in kiiñ eo an Jemedwõj Ilañ. Eñin ej jar eo aõ eutieј, im Ij kommane ilo etan ad Rilõmõõr, Jisõs Kraist Irooj, amen.

Kakememeј ko

1. Joseph F. Smith, in Conference Report, Oct. 1902, 3.

2. Lale Vilson Felipe Santiago and Linda Ritchie Archibald, "From Amazon Basin to Temple," *Church News*, Mar. 13, 1993, 6.
3. Lale C. Jay Larson, "Temple Moments: Impossible Desire," *Church News*, Mar. 16, 1996, 16.
4. Heber C. Kimball, in Orson F. Whitney, *Life of Heber C. Kimball* (1945), 67.
5. *Teachings of Presidents of the Church: Joseph F. Smith* (1998), 247.
6. *The Teachings of Spencer W. Kimball*, ed. Edward L. Kimball (1982), 301.
7. Janice Kapp Perry, "I Love to See the Temple," *Children's Songbook*, 95.